

รูปแบบการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2
A Model of Teacher Development in Active Learning
Management Under Khon Kaen Primary Educational Service Area
Office 2

พิชญา แก้วปัดตา¹, ชีระ รุญเจริญ²

Pichaya Kaewpatta¹, Theera Rooncharoen²

มหาวิทยาลัยศรีปทุม ขอนแก่น

Sripatum University Khon kaen

Author for Correspondence: Email; pichaya6984@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก 2) เพื่อสร้างและตรวจสอบยืนยันความเหมาะสมของรูปแบบการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก 3) เพื่อประเมินความเป็นไปได้และเป็นประโยชน์ของรูปแบบการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก การวิจัยแบ่งออกเป็น 3 ระยะ คือ ระยะที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบ สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ ความต้องการจำเป็น แนวทางการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู จำนวน 302 คน โดยเปรียบเทียบกับตารางสำเร็จรูปของเครชีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan) และใช้เทคนิคการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู จำนวน 3 โรงเรียน โรงเรียนละ 2 คน รวมทั้งสิ้น 6 คน โดยเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง ระยะที่ 2 การสร้างและตรวจสอบยืนยันความเหมาะสมของรูปแบบการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน โดยเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยใช้เทคนิคการสนทนากลุ่ม (Focus group) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบประเมินความเหมาะสม ระยะที่ 3 การประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารและครู ปีการศึกษา 2566 จำนวน 17 คน ได้มาด้วยการเลือกแบบเจาะจง จากผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียการใช้รูปแบบการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยแบ่งออกเป็น ผู้บริหารสถานศึกษาและครู เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่นเขต 2 สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าดัชนีความต้องการจำเป็น ค่าอำนาจจำแนก และค่าความเชื่อมั่น

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัจจุบันโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.43$) โดยเรียงตามลำดับ ด้านการใช้และพัฒนาสื่อวัตกรรมการเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ ด้านการจัดการเรียนรู้ผ่านกระบวนการคิดและการลงมือปฏิบัติ ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง ด้านการออกแบบการเรียนรู้ สภาพที่พึงประสงค์โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.62$) โดยเรียงตามลำดับ ด้านการออกแบบการเรียนรู้ ด้านการจัดการเรียนรู้ผ่านกระบวนการคิดและการลงมือปฏิบัติ ด้านการใช้และพัฒนาสื่อวัตกรรมการเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง ความต้องการจำเป็นของการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก พบว่า ลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการออกแบบการเรียนรู้ ($PNI_{modified} = 0.379$) ด้านการจัดการเรียนรู้ผ่านกระบวนการคิดและการลงมือปฏิบัติ ($PNI_{modified} = 0.345$) ด้านการใช้และพัฒนาสื่อวัตกรรมการเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ ($PNI_{modified} = 0.338$) และ ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง ($PNI_{modified} = 0.328$) ตามลำดับ

2) รูปแบบการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหา ประกอบไปด้วย 4 หน่วยการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 การออกแบบการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 การจัดการเรียนรู้ผ่านกระบวนการคิดและการลงมือปฏิบัติ หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 การใช้และพัฒนาสื่อวัตกรรมการเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้และหน่วยการเรียนรู้ที่ 4 การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง และ 4) แนวทางการประเมิน มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.82$)

3) ผลการประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยความเหมาะสมมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.82$) ความเป็นไปได้อาจมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.79$) ความเป็นประโยชน์มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.88$)

คำสำคัญ : รูปแบบ; การพัฒนาครู; การจัดการเรียนรู้เชิงรุก

Received: 01/04/2567, Revised: 15/05/2567, Accepted: 15/05/2567

Abstract

This article aimed to 1) To study the component, current conditions, desirable conditions, and necessities of Teacher Development in Active Learning Management, 2) To develop and assess the suitability of A Model of Teacher Development in Active Learning Management and 3) To assess the feasibility and utility of A Model of Teacher Development in Active Learning Management. The research was divided into three phases: Phase 1 focused on studying the component, current conditions, desirable conditions, necessities, and guidelines of Teacher Development in Active Learning Management. The samples consisted of 302 school administrators and teachers

selected using stratified random sampling. The research tool utilized was questionnaires. The informants comprised three schools, with one administrator and one teacher selected from each school, totaling six participants chosen through purposive sampling. The research tools included questionnaires and semi-structured interviews. Phase 2 focused to develop and assess the suitability of a Model of Teacher Development in Active Learning Management. The informants were seven experts selected via purposive sampling, who participated in focus group discussions. The research tool used was appropriateness assessment forms. Phase 3 focused on assessing the feasibility and utility of a Model of Teacher Development in Active Learning Management. The informants comprised 17 educational institution administrators and teachers selected through purposive sampling. Feasibility and utility assessment forms served as the research tools. Statistical methods used for data analysis included percentages, averages, standard deviations, Priority Needs Index, Discrimination Index, and Reliability Index.

The Research found that

1) the study of current conditions yielded a medium average ($\bar{x} = 3.43$), while desirable conditions resulted in the highest average ($\bar{x} = 4.62$). In terms of the necessities of A Model of Teacher Development in Active Learning Management, the descending order is as follows: 1) Learning design section ($PNI_{\text{modified}} = 0.379$) 2) Learning Management through the process of thinking and doing section ($PNI_{\text{modified}} = 0.345$) 3) Using and developing innovative media technology for learning section ($PNI_{\text{modified}} = 0.338$) and 4) Measuring and evaluating learning outcomes according to actual conditions section ($PNI_{\text{modified}} = 0.328$) respectively.

2) A Model of Teacher Development in Active Learning Management consisted of 4 elements: 1) Principles 2) Objectives 3) Content consisted of 4 learning segment: Unit 1: Learning design, Unit 2: Learning Management through the process of thinking and doing, Unit 3: Using and developing innovative media technology for learning, Unit 4: Measuring and evaluating learning outcomes according to actual conditions and 4) evaluation assessment results on suitability at the highest level ($\bar{x} = 4.82$).

3) The assessment of the suitability, feasibility, and utility of A Model of Teacher Development in Active Learning Management resulted in the highest level of suitability

with an average of 4.82, feasibility with an average of 4.79, and utility with an average of 4.88.

Keywords: Model; Teacher Development; Active Learning Management

1.ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สถานการณ์ของโลกในศตวรรษที่ 21 มีการเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลกระทบต่อองค์กรและพลเมืองโลกหลายด้าน อาทิ ความผันผวนทางเศรษฐกิจ การเข้าสู่สังคมสูงวัย การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี และนวัตกรรมที่รวดเร็ว การปรวนแปรของสภาพภูมิอากาศ ความเสื่อมโทรมของทรัพยากร ธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมภัยพิบัติทางธรรมชาติของโลกมีแนวโน้มเกิดความรุนแรงมากขึ้นและผลกระทบอื่น ๆ อีกมากมาย ทำให้องค์การทั้งภาครัฐและเอกชนต้องมีการปรับเปลี่ยนให้มีความเหมาะสมกับสถานการณ์ ผู้บริหารในฐานะผู้นำองค์กรต้องปฏิรูปตนเอง และเปลี่ยนแปลงองค์การเพื่อนำพาไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายที่ต้องการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญที่จะต้องบริหารจัดการทรัพยากรทางการศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพและความสมดุลเพื่อให้อำนวยการจัดการศึกษาบรรลุผลสำเร็จ สังคมยุคความรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เนื่องมาจากการใช้เทคโนโลยีเพื่อเชื่อมโยงข้อมูลต่าง ๆ ของทุกภูมิภาคของโลกเข้าด้วยกันพลังขับเคลื่อนของเทคโนโลยียุคดิจิทัล ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ซึ่งการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาตามไปด้วยอย่างไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ สถานศึกษาจึงต้องมีความตื่นตัวและเตรียมพร้อมในการจัดการเรียนรู้เพื่อเตรียมความพร้อมให้นักเรียนมีทักษะสำหรับการออกไปดำรงชีวิตในโลกในศตวรรษที่ 21 ซึ่งส่งผลให้มีการเปลี่ยนแปลงการจัดการเรียนรู้เพื่อเด็กในศตวรรษที่ 21 (ชัยวัฒน์ แก้วพันธุ์งาม, 2561: 241-266)

เมื่อความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีดิจิทัล และผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) เกิดเป็นยุคความปกติใหม่ (New normal) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 เป็นหน่วยงานหนึ่งที่ได้รับผลกระทบดังกล่าว ทางหน่วยงานจึงได้ส่งเสริมและสนับสนุนให้ทนายวิชาที่จัดการเรียนการสอนโรงเรียนมีการจัดการเรียนการสอนแบบเชิงรุก(Active Learning) ส่งผลให้การจัดการเรียนการสอนที่จะดำเนินต่อไปต้องปรับกลยุทธ์ในการบริหาร กำหนดยุทธวิธีในการจัดการศึกษาให้มีความต่อเนื่องและมีคุณภาพ กำหนดเป้าหมายไปที่ผู้เรียน ขณะเดียวกันก็ต้องพัฒนาสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ของผู้สอนด้วยเช่นกัน และเปลี่ยนวิธีในการจัดการเรียนรู้แบบดั้งเดิมสู่ความปกติใหม่ของการเรียนรู้โดยเน้นการเรียนรู้แบบผสมผสาน ระหว่างการเรียนรู้แบบเผชิญหน้า และการเรียนออนไลน์ เพื่อเตรียมผู้เรียนให้พร้อมสำหรับการเรียนรู้ในยุคความปกติถัดไป (Next normal) (อานุกาฬ เลขะกุล, 2564: 111-125)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 เป็นหน่วยงานต้นสังกัดที่ในการบริหารโรงเรียนในเขตพื้นที่บริการให้มีคุณภาพ โดยการมอบหมายให้สถาบันการศึกษาเป็นสถาบันที่ส่งร่องจากสถาบันครอบครัวที่เป็นแหล่งพัฒนาคนให้มีความรู้ออกไปใช้ชีวิตในสังคม การจัดการ

เรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณภาพเป็นเรื่องจำเป็นเร่งด่วนของทางเขตพื้นที่ ที่จะต้องดำเนินการโดยจะต้องให้การศึกษาที่มีคุณภาพแก่ประชาชนและเกิดความเท่าเทียม โดยที่ตัวผู้เรียนสามารถพัฒนาได้อย่างเต็มที่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์รู้จักเรียนรู้ด้วยตัวเองทันกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว สามารถพึ่งพาตนเองและอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข จากการวิเคราะห์ผลการรายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา (SAR) พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มีปัญหาที่สำคัญและเร่งด่วน ที่ควรได้รับการแก้ไข ดังต่อไปนี้ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2, 2565) ปัญหาด้านคุณภาพผู้เรียนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ (O-NET) 3 กลุ่มสาระหลัก ซึ่งมีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าร้อยละ 50 มี 3 วิชา คือ วิชาภาษาอังกฤษ วิชาคณิตศาสตร์ และวิชาวิทยาศาสตร์ ตามลำดับ และมีปัญหาด้านการอ่านออก เขียนได้ ปัญหาด้านกระบวนการบริหารจัดการศึกษา ครูไม่ครบชั้น ได้ครูสอนไม่ตรงตามวิชาเอก ปัญหาด้านปัจจัยสนับสนุนที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษา อาคารเรียนเก่าและชำรุด ขาดงบประมาณเพื่อการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน พบว่าปัญหาส่วนครุภัณฑ์ที่ใช้สนับสนุนการเรียนการสอน ปัญหาด้านการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยใช้การวิจัยและนวัตกรรมเป็นฐาน บนพื้นฐานตามหลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียง เน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2, 2565)

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาสภาพปัจจุบันสภาพที่พึงประสงค์ ความต้องการจำเป็น ความเหมาะสม ความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ ของรูปแบบการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่นเขต 2 เพื่อจะได้นำรูปแบบไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนา เสริมสร้างสมรรถนะครู ให้จัดการเรียนรู้แบบเชิงรุกได้สอดคล้องและเหมาะสมกับสังคมปัจจุบัน

2. วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2
- 2) เพื่อสร้างและตรวจสอบยืนยันความเหมาะสมของรูปแบบการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2
- 3) เพื่อประเมินความเป็นไปได้และเป็นประโยชน์ของรูปแบบการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2

3. วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นงานแบบผสมวิธี (Mixed Methodology) ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยเป็น 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบ สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ ความต้องการจำเป็น และแนวทางในการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

ในการศึกษาองค์ประกอบ สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็น ของการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก แบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1.1 การศึกษาองค์ประกอบของรูปแบบการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

1.1.1 ขอบเขตเนื้อหา

ในการศึกษาองค์ประกอบของรูปแบบการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการของรูปแบบ 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 3) เนื้อหาของรูปแบบ 4) แนวทางการประเมินรูปแบบ

1.1.2 แหล่งข้อมูล

แหล่งข้อมูล ได้แก่ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

1.1.3 ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ รูปแบบการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ใน 4 องค์ประกอบ ดังนี้ องค์ประกอบที่ 1 หลักการของรูปแบบ องค์ประกอบที่ 2 วัตถุประสงค์ของรูปแบบ องค์ประกอบที่ 3 เนื้อหาของรูปแบบ องค์ประกอบที่ 4 แนวทางการประเมินรูปแบบ

ขั้นตอนที่ 1.2 การศึกษาองค์ประกอบของการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

1.2.1 ขอบเขตเนื้อหา

ในการศึกษาองค์ประกอบของการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ ด้านที่ 1 ด้านการออกแบบการเรียนรู้ ด้านที่ 2 ด้านการจัดการเรียนรู้ผ่านกระบวนการคิดและการลงมือปฏิบัติ ด้านที่ 3 ด้านการใช้และพัฒนาสื่อนวัตกรรมเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้และด้านที่ 4 ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง

1.2.2 แหล่งข้อมูล

แหล่งข้อมูล ได้แก่ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

1.2.3 ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ การพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ใน 4 ด้าน ดังนี้ ด้านที่ 1 ด้านการออกแบบการเรียนรู้ ด้านที่ 2 ด้านการจัดการเรียนรู้ผ่านกระบวนการคิดและการลงมือปฏิบัติ ด้านที่ 3 ด้านการใช้และพัฒนาสื่อนวัตกรรมเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ด้านที่ 4 ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง

ขั้นตอนที่ 1.3 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

1.3.1 ขอบเขตเนื้อหา

การศึกษารูปแบบของรูปแบบการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ประกอบด้วย 1.หลักการของรูปแบบ 2.วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 3. เนื้อหาของรูปแบบ 4.แนวทางการประเมินรูปแบบ

1.3.2 แหล่งข้อมูล

แหล่งข้อมูล ได้แก่ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

1.3.3 ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ รูปแบบการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบดังนี้ 1) หลักการของรูปแบบ 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 3) เนื้อหาของรูปแบบ 3.1 ด้านการออกแบบการเรียนรู้ 3.2 ด้านการจัดการเรียนรู้ผ่านกระบวนการคิดและการลงมือปฏิบัติ 3.3 ด้านการใช้และพัฒนาสื่อวัตกรรมเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ 3.4 ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง 4) แนวทางการประเมินรูปแบบ

1.3.4 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1) ประชากร

ประชากร ได้แก่ ครูโรงเรียนในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 1,395 คน

2) กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 จำนวน 302 คน ซึ่งผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยเปิดตารางสำเร็จรูปของเคจซีเมอร์แกน (Krejcie and Morgan) (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) และเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น(Stratified Random Sampling) ตามสัดส่วนของครูในแต่ละอำเภอ

ขั้นตอนที่ 1.4 การศึกษาแนวทางการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก จากสถานศึกษาที่มีวิธีปฏิบัติเป็นเลิศ(Best Practice)

1.4.1 ขอบเขตเนื้อหา

แนวทางการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ใน 4 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 หลักการของรูปแบบ องค์ประกอบที่ 2 วัตถุประสงค์ของรูปแบบ องค์ประกอบที่ 3 เนื้อหาของรูปแบบ 4 แนวทางการประเมินรูปแบบ

1.4.2 กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้รับผิดชอบงานเกี่ยวกับบริหารการศึกษา โดยพิจารณาจากสถานศึกษาที่มีผลงานด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ได้รับรางวัลโรงเรียน

การประเมินประสิทธิผลตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับ 4 (ดีเลิศ) ขึ้นไป และเป็นที่ยอมรับในด้านรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ระหว่างปี พ.ศ. 2563 - พ.ศ. 2565 อย่างต่อเนื่อง จาก 3 โรงเรียน

1.4.3 ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ การจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียน ใน 5 องค์ประกอบ ดังนี้ องค์ประกอบ 1 หลักการของรูปแบบ องค์ประกอบ 2 วัตถุประสงค์ของรูปแบบ องค์ประกอบ 3 เนื้อหาของรูปแบบ 3.1 ด้านการออกแบบการเรียนรู้ 3.2 ด้านการจัดการเรียนรู้ผ่านกระบวนการคิดและการลงมือปฏิบัติ 3.3 ด้านการใช้และพัฒนาสื่อนวัตกรรมเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ 3.4 ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง องค์ประกอบ 4 แนวทางการประเมินรูปแบบ

ระยะที่ 2 การสร้างและตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

ในการสร้างและตรวจสอบความเหมาะสมของสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 แบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 2.1 การยกร่างรูปแบบการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

ในการยกร่างรูปแบบการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่นเขต 2 ดำเนินการดังนี้

2.1.1 ผู้วิจัยนำผลจากการศึกษา จากระยะที่ 1 ผลการศึกษาองค์ประกอบ ความต้องการ และแนวทางการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก มาเป็นข้อมูลในการยกร่างรูปแบบการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ตามกรอบแนวคิดในการวิจัย ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 หลักการของรูปแบบ องค์ประกอบที่ 2 วัตถุประสงค์ของรูปแบบ องค์ประกอบที่ 3 เนื้อหาของรูปแบบ องค์ประกอบที่ 4 แนวทางการประเมินรูปแบบ

2.1.2 นำร่างรูปแบบการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาและปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา

2.1.3 นำร่างรูปแบบรูปแบบการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อเสนอผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบยืนยันต่อไป

ขั้นตอนที่ 2.2 การตรวจสอบ ยืนยันรูปแบบการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

2.2.1 กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน ได้มาด้วยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้ กลุ่มที่ 1 ผู้บริหารการศึกษา กลุ่มที่ 2 ผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มที่ 3 ศึกษานิเทศก์ ที่มีวุฒิการศึกษาเกี่ยวกับการบริหารการศึกษา และวุฒิที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาตั้งแต่ระดับปริญญาโทขึ้นไป และมีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนมาแล้วไม่น้อยกว่า 10 ปี โดยวิธีสนทนากลุ่ม (Focus Group)

2.2.2 ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ การตรวจสอบ ยืนยันรูปแบบการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2

ขั้นตอนที่ 2.3 การตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

2.3.1 กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลในประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 ได้แก่ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน (ชุดเดิม) โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

2.3.2 ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ ประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2

ระยะที่ 3 การประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

3.1 กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 17 คน ได้มาด้วยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ที่มีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

3.2 ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ ความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และนำเสนอข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา การจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นใช้การเรียงค่าดัชนี $PNI_{modified}$ จากมากไปหาน้อย โดยตั้งเกณฑ์การประเมินไว้ว่า ความต้องการจำเป็นที่มีค่าดัชนี $PNI_{modified}$ เท่ากับหรือมากกว่า 0.10 ถือว่ามีความจำเป็นต้องพัฒนา โดยกำหนดเกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ย โดยอาศัยแนวคิดของ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) แปลความหมายตามเกณฑ์ที่กำหนด ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51 - 5.00 หมายถึง สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51 - 4.50 หมายถึง สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 - 3.50 หมายถึง สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 - 2.50 หมายถึง สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.01 - 1.50 หมายถึง สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับน้อยที่สุด

โดยมีค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และความครอบคลุมของเนื้อหา โดยผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน มีค่า IOC ระหว่าง 0.80-1.00 นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try-out) กับครูผู้สอนในโรงเรียนบ้านกอกป่าผุวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 จำนวน 30 คน มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.975 ในการเก็บข้อมูลผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลผ่านทางออนไลน์ Google Form และได้รับแบบสอบถามกลับคืนคิดเป็นร้อยละ 100 การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป สถิติที่ใช้ ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าดัชนีความต้องการจำเป็น ค่าอำนาจจำแนก และค่าความเชื่อมั่น

4. ผลการวิจัย

ตารางที่ 4.1 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ และจัดลำดับความต้องการจำเป็นของการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2

การจัดการเรียนรู้เชิงรุก	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			ความต้องการจำเป็น (PNI)			ลำดับ
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการดำเนินงาน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการดำเนินงาน	D	I	$\frac{(I - D)}{D}$	
องค์ประกอบที่ 1 ด้านการออกแบบการเรียนรู้	3.39	0.71	ปานกลาง	4.67	0.43	มากที่สุด	3.39	4.67	0.379	1
องค์ประกอบที่ 2 ด้านการจัดการเรียนรู้ผ่านกระบวนการคิดและการลงมือปฏิบัติ	3.44	0.68	ปานกลาง	4.63	0.49	มากที่สุด	3.44	4.63	0.345	2
องค์ประกอบที่ 3 ด้านการใช้และพัฒนาสื่อนวัตกรรมเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้	3.45	0.73	ปานกลาง	4.62	0.46	มากที่สุด	3.45	4.62	0.338	3

องค์ประกอบที่ 4										
ด้านการวัดและประเมินผล	3.42	0.74	ปานกลาง	4.55	0.47	มากที่สุด	3.42	4.55	0.328	4
การเรียนรู้ตามสภาพจริง										
โดยรวม	3.43	0.72	ปานกลาง	4.62	0.46	มากที่สุด			0.347	

จากตารางที่ 4.1 ผลการศึกษาศภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2

1.1 ผลการศึกษาศภาพปัจจุบันโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 3.43)

1.2 ผลการศึกษาศภาพที่พึงประสงค์โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.62)

1.3 ผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น เรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้

ลำดับที่ 1 ด้านการออกแบบการเรียนรู้ (PNImodified = 0.379) ลำดับที่ 2 ด้านการจัดการเรียนรู้ผ่านกระบวนการคิดและการลงมือปฏิบัติ (PNImodified = 0.345) ลำดับที่ 3 ด้านการใช้และพัฒนาสื่อวัตกรรมเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ (PNImodified = 0.338) และลำดับที่ 4 ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง (PNImodified = 0.328)

4.2 ผลการสร้างรูปแบบการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2

4.2.1 ผลการสร้างรูปแบบการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ประกอบด้วย 4 ส่วน ดังนี้ ส่วนที่ 1 หลักการของรูปแบบ ส่วนที่ 2 วัตถุประสงค์ของรูปแบบ ส่วนที่ 3 เนื้อหาของรูปแบบ ประกอบด้วย 4 หน่วยการเรียนรู้ ได้แก่ การออกแบบการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้ผ่านกระบวนการคิดและการลงมือปฏิบัติ การใช้และพัฒนาสื่อวัตกรรมเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล การเรียนรู้ตามสภาพจริง ส่วนที่ 4 แนวทางการประเมินรูปแบบ

4.2.2 ผลการประเมินความเหมาะสม ของรูปแบบการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด

4.3 ผลการประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2

4.3.1 ค่าเฉลี่ยความเป็นไปได้ของรูปแบบการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิง ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

4.3.2 ค่าเฉลี่ยความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิง ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

5. อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัย รูปแบบการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 อภิปรายผล ได้ดังนี้

5.1 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็น ของการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ผลการวิจัยสรุปว่า

1.1 สภาพปัจจุบัน การพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.43$) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษา และบุคลากรทางการศึกษายังขาดความรู้ความเข้าใจ และความสามารถในออกแบบการเรียนรู้ การนำเทคโนโลยีมาเป็นเครื่องมือช่วยในการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการเรียนรู้ได้อย่างสมบูรณ์แบบ ดังที่ จุราภรณ์ ปฐมวงษ์ (2565) ได้กล่าวว่า เมื่อมนุษย์เรียนรู้และปรับตัว จากสภาพการเปลี่ยนแปลงของสังคมที่เกิดขึ้นในวิถีใหม่ จนกลายเป็นบรรทัดฐานวิถีปกติ ห้องเรียนเชิงรุกจึงเป็นการจัดการเรียนรู้ ที่สนองต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนในยุคความปกติกลับไป ด้วยการออกแบบเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ได้ทุกสถานที่และทุกเวลา ผสานเทคโนโลยีดิจิทัลเป็นเครื่องมือในการสนับสนุนการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาการศึกษาให้ดำเนินต่อไปได้อย่างมีคุณภาพ และผู้เรียนสามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข ดังที่ กลัณญ์ เพชรภรณ์ (2553) ได้กล่าวว่า การเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์โลกที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ทำให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ ๆ ส่งผลต่อการ เรียนรู้และวิถีการดำเนินชีวิตของผู้เรียน ผู้สอนจึงต้องเตรียมพร้อมในการจัดการเรียนรู้เพื่อเตรียมความพร้อมให้แก่ผู้เรียนได้มีความรู้ความสามารถ และทักษะที่จำเป็นสำหรับการดำเนินชีวิตในศตวรรษที่ 21 สอดคล้องกับวิจัยของ พวงทอง ศรีวิสัย (2562) พบว่า สภาพปัจจุบัน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง

1.2 สภาพที่พึงประสงค์ของ การพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.62$) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ทำให้มีความสนใจเกี่ยวกับการออกแบบการเรียนรู้ที่เหมาะสม สอดคล้องกับสถานการณ์ มีการปรับเปลี่ยนมาใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและดิจิทัลมากขึ้น เทคโนโลยีสารสนเทศจึงได้เข้ามามีบทบาทต่อการบริหารงาน การจัดการอย่างมากและผลจากการพัฒนาของเทคโนโลยีสารสนเทศอย่างรวดเร็ว ทำให้บุคลากรทางการศึกษาต้องเรียนรู้การออกแบบการเรียนรู้โดยการนำเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาประยุกต์ใช้ ซึ่งการเปลี่ยนแปลงนี้เป็นได้ทั้งโอกาสและอุปสรรค ดังที่ อภิชาติ รอดนิม (2564: 123-133) ได้กล่าวว่า ผู้สอนต้องออกแบบการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับการศึกษาด้วยตนเอง และสอดคล้องกับความสนใจของผู้เรียนและมีความสัมพันธ์กับชีวิตจริง สามารถแก้ปัญหาได้ อาจสร้างสถานการณ์เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างสนุกสนาน ไม่น่าเบื่อ สอดคล้องกับวิจัย พัทธราภรณ์ ลิปะ และคณะ (2564: 164-177) พบว่า สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด

1.3 ลำดับความต้องการจำเป็น ของการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ ลำดับ ที่ 1 การออกแบบการเรียนรู้ ลำดับที่

2 ด้านการจัดการเรียนรู้ผ่านกระบวนการคิดและการลงมือปฏิบัติลำดับที่ 3 ด้านการใช้และพัฒนาสื่อ นวัตกรรมเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ และลำดับที่ 4 ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง สอดคล้องกับวิจัยของ ปุณณิสา เปงยาวงษ์ (2565) พบว่า มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 มีลำดับความต้องการจำเป็นในภาพรวมเท่ากับ 0.627 สอดคล้องกับวิจัยของ สุวิมล ว่องวานิช (2562) พบว่า มีดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นเฉลี่ยรวมเท่ากับ 0.213

5.2 ผลการสร้างและตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สรุปได้เป็น 4 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 หลักการของรูปแบบ ส่วนที่ 2 วัตถุประสงค์ของรูปแบบ ส่วนที่ 3 เนื้อหาของรูปแบบ ประกอบด้วย 4 หน่วยการเรียนรู้ได้แก่ การออกแบบการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้ผ่านกระบวนการคิดและการลงมือปฏิบัติ การใช้และพัฒนาสื่อ นวัตกรรมเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง ส่วนที่ 4 แนวทางการประเมินรูปแบบ ผลประเมินความเหมาะสมโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยวิธีการพัฒนา 70:20:10 เช่น 1. การศึกษด้วยตนเอง 2. การฝึกอบรม 3. การรวมกลุ่มทำงาน และ 4. การศึกษาดูงาน การวัดผลและประเมินผล ประกอบด้วย 1. การประเมินความรู้ความเข้าใจ ก่อน – หลัง การพัฒนา 2. การประเมินการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก 3. การประเมินความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมพัฒนา ผลตรวจสอบยืนยันและประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ ของรูปแบบการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2

5.3 ผลการประเมินความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบ การพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ประเมินโดยผู้บริหารสถานศึกษาและครู จำนวน 17 คน มีเป็นไปได้โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และความเป็นประโยชน์โดยรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ดังที่ Eisner (1976) ได้เสนอแนวคิดในการประเมินรูปแบบ โดยใช้ผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งมีวิธีการแตกต่างจากการดำเนินการเชิงวิทยาศาสตร์ หรือเชิงปริมาณ เนื่องจากการศึกษาในบางเรื่องต้องการความละเอียดอ่อนมากกว่าตัวเลขที่นำมาพิจารณาสรุป สอดคล้องกับงานวิจัยของ ขวัญฤทัย ดวงทิพย์ (2565) พบว่า มีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด มีความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับวิจัยของ ชานนท์ คำปิวทา (2565) พบว่า มีความเป็นไปได้โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีความเป็นประโยชน์โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ ฉวีวรรณ อินชุกุล (2565) มีความเป็นไปได้โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีความเป็นประโยชน์โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

6. ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ต้องกำหนดนโยบายการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก กำหนดเกณฑ์มาตรฐาน กำกับ ติดตาม และประเมินผลเป็นระยะ โดยพิจารณาจากลำดับความต้องการจำเป็น ที่มีความต้องการจำเป็นสูงสุด

1.2 สถานศึกษาต้องนำรูปแบบการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ไปใช้ในการทำงาน โดยมีผู้บริหารให้การสนับสนุนด้านต่าง ๆ รวมถึงงบประมาณและอุปกรณ์ให้แก่ครู กำหนดเกณฑ์มาตรฐาน กำกับ ติดตาม และประเมินผลเป็นอย่างต่อเนื่อง

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยและการพัฒนาโปรแกรมการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

2.2 ควรมีการวิจัยและการพัฒนากลยุทธ์การพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2

7.ข้อค้นพบจากการวิจัย

1. การจัดการเรียนรู้เชิงรุกเป็นสิ่งที่สำคัญต่อการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์ต่อผู้เรียน รวมถึงนำมาพัฒนาผลงาน สร้างสรรค์นวัตกรรมใหม่ๆ ที่จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการศึกษา พัฒนาผู้เรียน และพัฒนาวิชาชีพของตนเองอย่างต่อเนื่อง โดยมีองค์ประกอบไปด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1. ด้านการออกแบบการเรียนรู้ 2. ด้านการจัดการเรียนรู้ผ่านกระบวนการคิดและการลงมือปฏิบัติ 3. ด้านการใช้และพัฒนาสื่อวัตกรรมเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ 4. ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง

2. รูปแบบ หมายถึง โครงสร้างแบบอย่าง คำอธิบาย แผนผัง ไต่อะแกรมหรือแผนภาพ ซึ่งเป็นสิ่งที่พัฒนาขึ้นเพื่อบรรยายคุณลักษณะสำคัญของปรากฏการณ์ เพื่อให้ง่ายต่อการทำความเข้าใจ การจะระบุว่ารูปแบบใดรูปแบบหนึ่งจะมีรายละเอียดมากน้อยเพียงใดจึงจะเหมาะสม ควรมีองค์ประกอบอะไรบ้าง ไม่มีข้อกำหนดตายตัว ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสถานการณ์แต่ละอย่างและวัตถุประสงค์ของผู้สร้างรูปแบบที่ต้องการอธิบายปรากฏการณ์นั้น ๆ โดยมีองค์ประกอบประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหา 4) แนวทางการประเมิน

สรุปได้ว่า รูปแบบการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 โดยภาพรวมความเหมาะสม และความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมากที่สุด สามารถนำรูปแบบการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 ไปใช้ในการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกได้ ตามแผนภาพสรุปดังต่อไปนี้

ภาพที่ 1 การสร้างรูปแบบการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2

8. บรรณานุกรม

กลัณณู เพชรธารณ์. (2553). **คู่มือการจัดระบบการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้**. พระนครศรีอยุธยา. โรงพิมพ์เทียนวัฒนา พรินติ้ง.

ขวัญฤทัย ดวงทิพย์. (2565). **การพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการชั้นเรียนยุคใหม่ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 2**. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, วิทยาลัยบัณฑิตศึกษาด้านการจัดการ, มหาวิทยาลัยศรีปทุม.

จุราภรณ์ ปฐมวงษ์. (2565). **การพัฒนาแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) เพื่อส่งเสริมทักษะการพูด สนทนาภาษาอังกฤษ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3**. Journal of Modern Learning Development, ปีที่ 7 ฉบับที่ 4 ประจำเดือนมิถุนายน 2565, หน้า 143-159

- ฉวีวรรณ อินชุกุล. (2565). การบริหารจัดการโรงเรียนประถมศึกษาในสถานการณ์ปกติใหม่. วิทยานิพนธ์หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต, สาขาบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ชัยวัฒน์ แก้วพินงาม. (2561). แนวทางในการผสมผสานดิจิทัลเทคโนโลยีเพื่อการสอนภาษา. วารสารภาษาปริทัศน์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, ปีที่ 18 ฉบับที่ 33 ประจำเดือนมิถุนายน 2561, หน้า 241-266.
- ชานนท์ คำปิวทา. (2565). รูปแบบการบริหารเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัลของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา. วิทยานิพนธ์ดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). การวิจัยเบื้องต้น. (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- บุญญา ปะยวงษ์. (2565). ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1. การค้นคว้าอิสระ, หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- พวงทอง ศรีวิลัย. (2562). รูปแบบการบริหารจัดการการเสริมสร้างสมรรถนะเชิงบูรณาการสำหรับผู้เรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษโรงเรียนศรีสังวาลย์เชียงใหม่. การค้นคว้าอิสระ, สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, กระทรวงศึกษาธิการ.
- พัชรภรณ์ ลิปะ และคณะ. (2564). การพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการเรียนรู้สู่ความเป็นเลิศในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หอนงบัวลำภู. วารสารวิจัยทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ปีที่ 16 ฉบับที่ 2 ประจำเดือนกรกฎาคม - ธันวาคม 2564, หน้า 164-177.
- สุวิมล ว่องวาณิช. (2562). การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2. (2565). SAR สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่นเขต 2. เอกสารงานวิชาการ, สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่นเขต 2.
- อภิชาติ รอดนิยม. (2564). เทคโนโลยีการศึกษากับการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ในยุคใหม่. วารสารสังคมศาสตร์และมานุษยวิทยาเชิงพุทธ, ปีที่ 6 ฉบับที่ 9 ประจำเดือนกันยายน 2564, หน้า 123-133.

อานูภาพ เลขะกุล. (2564). ความปกติถัดไปอุดมศึกษา: ความท้าทาย. วารสารการศึกษาและ
นวัตกรรมการเรียนรู้, ปีที่ 16 ฉบับที่ 1 ประจำเดือนพฤษภาคม – สิงหาคม 2563, หน้า 111-
125.

Eisner, E. (1976). Education Connoisseurship and Criticism: Their Form and
Function in Education Evaluation. *Journal of Aesthetic Education*. 10(3/4), p.
135-150.